

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput. XXXV. Manifeste ostenditur, charitatem, sine qua nullam virtutem,
debitis omnibus circumstantiis ornatam, Augustinus agnoscit, ex mente
ipsint, esse veri solam charitatem latissime sumptam pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

c. 3. ubi docet Deum amandum ut finem; virtutem, ut ad finem; probatque hanc Augustini sententiam: Virtutes si propter se appetantur, nec ad aliud referantur (ad Deum scilicet ut ad finem, prout antè dixit) inflata sunt; & ideo non jam virtutes, &c.

389 1. 2. q. 65. a. 4. circa quaestionem: An fides & spes possint esse sine charitate? discutit sic: Fides & spes, sicut & virtutes morales, dupliciter considerari possunt. Uno modo secundum inchoationem quamdam. Alio modo secundum perfectum (id est completum, ut sequentia manifestant) esse virtutis. Cum enim virtus ordinetur ad bonum opus agendum, virtus quidem perfecta (id est completa, tam scilicet ex parte finis ultimi, quam ex parte officii, & finis proximi) dicitur ex hoc quod potest in opus perfectè (seu completè) bonum: quod quidem est, dum non solum bonum est quod fit; sed etiam bene fit. Alioquin, si bonum fit, non autem bene fit, non erit perfectè bonum (manifestè ergo, per ly perfectè bonum, intelligit completè bonum. Manifestum est enim, quòd nisi bonum bene fiat, non est completè bonum, nec ei completa virtutis ratio competit)... Sic igitur fides & spes sine charitate possunt quidem aliquatenus esse; perfecta autem virtutis (id est, debitas omnes circumstantias habentis) rationem sine charitate non habent. Cum enim opus fides sit credere Deo; credere autem sit alicui proprià voluntate assentire; si non debito modo velit, non erit fidei opus perfectum (quia non erit opus bonum bene factum); quòd autem debito modo velit, hoc est per charitatem. Omnis enim rectus motus voluntatis, ex recto amore procedit, ut Augustinus dicit 14. Civit. 9.... Et ideo fides & spes possunt esse sine charitate; sed sine charitate, propriè loquendo, virtutes non sunt. Nam ad rationem virtutis pertinet, ut non solum secundum ipsam aliquid bonum operemur; sed etiam bene, ut dicitur in 2. Ethic. c. 6.

390 2. 2. q. 23. a. 7. ad quaestionem: An sine charitate possit esse aliqua vera virtus? in argumento Sed contra arguit ex Apostolo 1. Cor. 13. nullam virtutem prodesse sine charitate. Sed virtus vera multum prodest, ut probat ex Sap. 8. Ergo sine charitate vera virtus esse non potest.

In corp. verò articuli, posteaquam dixit, quòd virtus ordinatur ad bonum. Illudque esse duplex. Unum quidem ultimum & universale, seu principale, quòd est ultimus finis. Aliud proximum & particulare. Concludit sic: Sic ergo patet, quòd vera virtus simpliciter est illa quae ordinat ad principale bonum hominis, sicut etiam Philosophus in octavo Ethicorum dicit, quòd virtus est dispositio perfecti ad optimum. Et sic nulla vera virtus potest esse sine charitate. Sed si accipiatur virtus, secundum quòd est in ordine ad aliquem finem particularem, sive ad aliquod particulare bonum... illud bonum particulare sit verum bonum... erit quidem vera virtus, sed imperfecta, nisi referatur ad

finale & perfectum bonum. Et secundum hoc simpliciter vera virtus sine charitate esse non potest, sed secundum quid duntaxat, & cum defectu alicuius circumstantiae debitae, debitaque agendi modi. Unde ad 1. Sine charitate potest quidem esse aliquis actus bonus ex suo genere; non tamen perfectè, seu omni ex parte, bonus: quia deest debita (nota bene) ordinatio ad ultimum finem. Et ad 2. Cum finis se habeat in agibilibus, sicut principium in speculabilibus, sicut non potest esse simpliciter vera scientia, si deest recta aestimatio de primo & indemonstrabili principio; ita non potest esse simpliciter vera iustitia, vera castitas, si deest ordinatio debita ad finem, quae est per charitatem.

Et q. 44. a. 4. Requiritur ad actum virtutis, 391 non solum quòd cadat super debitam materiam; sed etiam quòd vestiatur debitis circumstantiis... Deus autem est diligendus sicut finis ultimus, ad quem omnia sunt referenda.

Fundatissima proinde est in Theologia Sanctorum, doctrina Eminentiss. D. Cardinalis Bona princip. vit. christ. p. 1. §. 29. Omnia opera ad Deum ejusque gloriam referenda esse, ut vera virtutis rationem consequantur. Et p. 2. §. 38. Virtutem nihil aliud esse quam ordinem amoris... Viri sapientissimi deservierunt. Sunt quidem & alii affectus; sed omnes ex amore, velut ex fonte procedunt; & si est ordo in amore, omnes affectus ordinati sunt; si non est ordo in amore, in ipsis quoque nullus ordo... Non enim est virtus in hac vita, nisi ordinatè diligere quòd diligendum est. Id eligere, prudentia est. Nullis inde molestiis averis, fortitudo est. Nullis illecebris, temperantia est. Nulla superbiam, iustitia est... Tenet autem anima & servat ordinem amoris, si totis viribus diligit... Deum... Nemo seipsum, servato ordine, rectè amat, nisi Deum diligendo... Nemo igitur se diligere debet propter se, sed propter Deum... Proximum verò... sicut seipsum, totam sui & illius dilectionem in Deum referens... Deus pro omnibus & super omnia diligendus... reserdua verò (etiam proinde virtutes) in ipso & propter ipsum, ut amor noster ordinatus sit, sine quo nulla est vera virtus.

CAPUT XXXV.

Manifestè ostenditur, charitatem, sine qua nullam virtutem, debitis omnibus circumstantiis ornatam, Augustinus agnoscit, ex mente ipsius, esse veri nominis charitatem, id est, Dei propter se amorem; non verò solam charitatem latissimè sumptam pro amore boni in communi, vel pro amore honestatis aut iustitiae, aut virtutis creatae.

Vasquez, Ripalda, Arriaga, alique Noviores, uno verbo fatistacere se putant argumentis, quibus ex Augustino probavimus, sine charitate nullam esse virtutem, debitis omnibus circumstantiis ornatam, ipsum uti-

que exponendo de charitate quâdam impro-
priè dicta, latissimèque sumpta pro amore
boni in communi, vel amore creatæ hone-
statis, justitiæ, vel cujuscumque virtutis. Quam
expositionem putant fundatam in Augustino
lib. 2. ad Bonifacium cap. 9. charitatem con-
fundente cum boni cupiditate: *Quid est boni
cupiditas, nisi charitas?* Qui & alibi charita-
tem confundit cum amore justitiæ.

394 Verum enimverò perspicuis argumentis
ostendi videtur, quòd illa ipsorum expositio,
nihil sit nisi merus fucus, nihil nisi adulter
sensus, nihil nisi elusio manifesta.

1°. Quia amor ille boni in communi non
est amor Dei, sed finaliter hærens in creatu-
ra, ut ostensum est lib. 3. c. 5. per seque con-
spicuum est, per amorem boni intelligendo
amorem creatæ honestatis & justitiæ. Et ut
non sit amor finaliter hærens in creatura, ut
sine qui, sed in bono præcédente à creato
& increato; equidem est amor hærens finali-
ter in aliquo quod non est Deus. Ad virtutem
autem, numeris omnibus absolutam, Augu-
stinus usque adeò requirit amorem Dei, ut om-
nem finaliter hærentem in creatura, vel in ali-
quo quod non est Deus, improbet, cupi-
ditatemque esse censat, ut vidimus lib.
7. c. ...

395 2°. Ad virtutem numeris omnibus abso-
lutam, Augustinus non requirit amorem boni
utrumque, sed summi boni, ut constat ex di-
ctis cap. 33. n. 360. 361. 363. 364. 365. 368.
Amor verò boni in communi, non est amor
summi boni; cum hominum in communi, non
sit summum, sed summo infimoque commu-
ne.

396 3°. Ad virtutem numeris omnibus abso-
lutam, sicut & ad amorem ordinatum, opus-
que undequaque bonum, debitèque circum-
stantionatum, Augustinus requirit charitatem,
per quam referatur in Deum, tamquam ulti-
mum finem. Sed amor boni in communi, nec
seipso refertur in Deum, tamquam finem ulti-
mum, nec cujusque virtutis opus per ipsum
taliter refertur in Deum, ut probabitur capite
sequenti. Igitur amor boni in communi, non
est charitas quam Augustinus requirit, &c.

397 4°. Hallucinatio laudatorum Recentio-
rum manifestè se prodit ipsomet objecto Augu-
stini loco, in quo se fundant, scilicet 2. ad
Bonifac. 9. ubi dicit: *Quid enim est boni cu-
piditas, nisi charitas?* Si enim locum istum
in Augustino legissent, si scopum & contex-
tum Augustini, animo à præjudiciis libero
perpendissent, per charitatem ibi, numquam
boni in communi, vel justitiæ in communi,
neque etiam creatæ justitiæ cupiditatem intel-
lexissent. Utpote ad quam gratia non requiri-
tur, prout ex Augustini mente requiritur ad
charitatem, de qua ibi loquitur; uti manifestum
est ex contextu, scopoque Augustini, ibi dispu-
tantis contra Pelagianos, negantes absolutam
gratiæ necessitatem ad bene volendum, & bene
operandum, ad quorum confutationem post-

Tom. I.

quam Augustinus dixisset: *Multa Deus facit in
homine bona, que non facit homo; nulla verò
facit homo, que non facit Deus* (per gratiam
utique, de qua sola contra Pelagianos ibi dis-
putat) *ut faciat homo;* mox id probat hunc in
modum: *Quidem est boni cupiditas, nisi cha-
ritas? de qua Joannes Apostolus sine ambigni-
tate loquitur, Charitas ex Deo est. Nec ini-
tium ejus ex nobis, & perfectio ejus ex Deo;
sed, si charitas ex Deo, tota nobis ex Deo est.*
Nam (inquit) *propter charitatem illam dice-
bat etiam Psaltes, Misericordia ejus præveniet
me. Item, quoniam prævenisti eum in benedi-
ctionibus dulcedinis. Ex quo contextu manife-
stum est, universalem hanc propositionem:
Nullum bonum facit homo, quod, per gratiam
suam, non facit Deus ut faciat homo:* ab Au-
gustino probari hoc argumento: *Nullum bo-
num facit homo, sine cupiditate boni. Sed
omnis cupiditas boni est à Deo per gratiam.*
Quia omnis cupiditas boni est charitas. Om-
nis autem charitas, tam inchoata, quàm per-
fecta, est à Deo per gratiam, juxta illud: *Cha-
ritas ex Deo est: maxime cum de ea etiam
procedat illud, Misericordia ejus præveniet me.*
Item, *quoniam prævenisti eum in benedictioni-
bus dulcedinis.*

Taliter propositum, intellectumque Augu-
stini contra Pelagianos argumentum, non so-
lùm invictum est, sed & Pelagianos vincit.
Intellectum verò de cupiditate boni in com-
muni, vel de amore creatæ honestatis & ju-
stitiæ, ibi sistendo, non solùm Pelagianos non
vincit, sed illud in Augustinum retorquen-
do, Augustinum propriis armis vincunt Pe-
lagiani. Si enim ad bene velle & operari, Au-
gustinus nullam aliam charitatem requirit, nisi
illam amplissimè dictam, quæ nihil aliud sit
quàm cupiditas boni in communi, vel amor
creatæ honestatis & justitiæ: cum amor iste
& cupiditas (omnium confessione) sit homi-
ni naturalis (*non enim usque adeò in anima
humana imago Dei terrenorum affectuum labe
destrita est, ut nulla in ea velut extrema linea-
menta remanserint,* inquit Augustinus de spi-
ritu & lit. c. 28.) nec sit à Deo ut Authore
gratiæ, sed ut Authore naturæ; in Augusti-
num, Augustini argumentum sic retorquebunt
Pelagiani: *Ad bene velle & operari nullam
aliam tu ipse charitatem requiris, nisi quæ sit
cupiditas boni in communi, vel amor creatæ
honestatis & justitiæ. Sed amor iste & cupi-
ditas non superat naturæ vires, nec à Deo est
ut Authore gratiæ, sed ut Authore naturæ:
ergo bene velle & operari non superat naturæ
vires, &c. nec proinde ad omne opus bonum
necessaria est gratia, sicque vincitur à Pelagianis,
non vincit Pelagianos Augustinus, prout Augu-
stinus ipse fatetur lib. de grat. & lib. arb. c. 18.
ubi (sicut & sexcentis aliis locis) eodem, quo
suprà, argumento Pelagianos impetens: *Quid-
quid (inquit) se putaverit homo facere bene,
si fiat sine charitate, nullo modo fit bene.* Sed
charitas non est ab hominibus per naturam,*

X x 2

sed à Deo per gratiam : unde enim est in hominibus charitas Dei & proximi, nisi ex ipso Deo? fatetur à Pelagianis se victum, si hoc non est verum : nam si non ex Deo, sed ex hominibus, vicerunt Pelagiani ; si autem ex Deo, vicimus Pelagianos. *Sedeat ergo inter nos Iudex Apostolus Joannes, & dicat : Charitas ex Deo est... non itaque ex nobis, sed ex Deo est.*

399 Et hinc 5°. sic argumentor : Charitas quam Augustinus requirit ad omnem voluntatem bonam, & ad omne opus bonum, debitis omnibus circumstantiis vestitum, haud dubie est illa charitas, de qua loco proximè relato dicit : *Quidquid se putaverit homo facere bene, si fiat sine charitate, nullo modo fit bene.* Sed hæc est veri nominis charitas, seu amor Dei propter se ; non verò sola illa cupiditas boni in communi, vel amor honestatis, justitiæve creatæ. Si enim hunc solum amorem, cupiditatemque intelligeret, & non veri nominis charitatem, &c. illo Joannis Apostoli (de veri nominis charitate loquentis) testimonio, similibusve aliis, de Pelagianis victor non esset Augustinus (nec Ecclesia per Augustinum) sed (ipsomet fatente) à Pelagianis victus, ut proximè vidimus. At hoc est contra Ecclesia Catholicæ sensum, quæ in conflictu illo cum Pelagianis Augustino victoriam hæctenus detulit, testeque Prospero, Augustini ductu, Pelagianos ipsa, seu (ut Prospero verbis utar) Catholica acies devicit.

400 6°. Charitas (de qua Augustinus proximè dixit : *Quidquid se putaverit homo facere bene, si fiat sine charitate, nullo modo fit bene,* quamque proinde requirit in omni opere bono) est charitas, quam capite 17. immediatè describit, cujusque encomia, præceptaque magnifica profert ibidem, ut perspicuum est omni textum legenti ; cum statim post encomia illa, præceptaque, cap. 17. commemorata, sic caput 17. incipiat : *Hæc omnia præcepta dilectionis, id est, charitatis, quæ talia ac tanta sunt, ut quidquid se putaverit homo facere bene, si fiat sine charitate, nullo modo fiat bene.* Sed magnifica illa præcepta, encomiaque sunt charitatis verè ac propriè dictæ, seu amoris Dei propter se ; non verò illius improprie dictæ, quæ nihil aliud sit quàm cupiditas boni in communi. Sunt enim illius charitatis, in cuius commendationem cap. illo 17. profert illud Rom. 8. *Quis nos separabit à charitate Christi.* Et illud 1. Cor. 12. *Adhuc supereminentiorem viam vobis demonstro : si linguis hominum, & cætera quæ ibi sequuntur.* Et illud Coloss. 3. *Super omnia autem hæc (utique supra reliquas virtutes, ibi memoratas) charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.* Et illud 1. Timoth. 1. *Finis præcepti est charitas de corde puro.* De qua & Augustinus ibidem subjungit, primum maximumque mandatum, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Et secundum simile huic, *Diliges proximum tuum, &c.* At omnia ista præ-

cepta & encomia sunt veri nominis charitatis, amoris utique Dei propter se, & proximi propter Deum, nec id illa potest tergiversatione negari. Ergo.

7°. Charitatem illam ad omne opus, bonè factum, requirit Augustinus, quæ est gratia novi Testamenti. Sed charitas, quæ est gratia novi Testamenti, est amor Dei propter se, sive amor Dei filialis ; non amor boni in communi, vel creatæ honestatis dumtaxat. Ergo. Major patet ex ipsomet Augustino q. 15. super Deuteronom. dicente : *Cum veni sit opus legis, charitate sit, non timore ; quæ charitas gratia est novi Testamenti.* Probatur minor, quia charitas, quæ est gratia novi Testamenti, illa est, de qua Christus ait : *Ignem veni mittere in terram.* De qua quoque ipse Augustinus frequenter ait, quòd distinctionem faciat novi Testamenti à veteri. Quam certo certius est non esse solum amorem boni in communi, &c. sed amorem filialem, seu Dei propter se, quo filii clamant, *Abba Pater*, prout Augustinus ex Apostolo dicit 1. de spir. & lit. c. 32. ubi propterea à c. 17. frequenter repetit, charitatem, quæ gratia est novi Testamenti, illam esse inscriptionem legis, in cordibus nostris, quam Hieremias c. 31. prophetavit, tamquam propriam novi Testamenti, & gratiæ Christi, dicens : *Dabo legem meam in visceribus eorum, &c.* Quod quidem (interprete Augustino) fit per charitatem, quæ diffunditur in cordibus nostris, per Spiritum sanctum qui datus est nobis ; charitatem utique quæ plenitudo legis est, ut ibidem subjungit. Hæc autem nullus sanæ mentis distorquere potest ad charitatem, quæ non sit veri nominis charitas, sed sola boni in communi cupiditas.

8°. Charitas, quam Augustinus requirit in omni bona voluntate, in omni virtute, in omni opere bonè factò, &c. est amor Dei propter se. Igitur est veri nominis charitas ; non illa improprie dumtaxat. Consequentia evidens est ; impropria quippe illa charitas, seu amor boni in communi præcisè, non est amor Dei propter se. Antecedens perspicuè tradit Augustinus omnibus locis, quibus Dei propter se amorem requirit ad quodcumque præcepti vel consilii opus, rectè factum, ut Enchiridii c. 121. *Præcepti finis est charitas, id est, ad charitatem refertur omne præceptum... Quæcumque ergo mandat Deus, ex quibus unum est, Non machaberis ; & quæcumque non jubentur, sed spiritali consilio moventur, ex quibus unum est, Bonum est homini mulierem non tangere : tunc rectè fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, & proximum propter Deum.* L. 5. contra Julian. c. 3. *Hoc totum rectè fit, quando fit propter ipsum, id est, quando gratis amatur ipse.* Id est, quia ipse est bonus, in fine Psal. 79. Id est, non nisi propter Deum, term. 11. in Psal. 118. Et quid est rectè facere, nisi facere recto corde ? tunc autem rectum cor coram Deo est, quando propter Deum quarit Deum,

in Psal. 77. Idem antecedens verbis perspicuis tradit Augustinus l. 1. de morib. Eccles. c. 15. ubi dicit, nihil aliud esse virtutem, nisi summum amorem Dei, qualis non est solus amor boni in communi, nec alius amor nisi Dei propter se. Ad quod sine ambiguitate significandum, ab illa definitione virtutis in genere descendens ad definitionem singularum virtutum Cardinalium in specie, fortitudinem v. g. definit amorem omnia propter Deum facile perferentem. Nec minus idem antecedens tradit ibidem c. 25. cum ait, quod nihil aliud est bene vivere, quam toto corde, tota anima, tota mente Deum diligere. Quod procul dubio est Deum propter se diligere, uti expressè declarat l. 1. de doct. christ. c. 22. Deinde quisquis Augustinum in Augustino legit, videbit illam ipsam, non aliam charitatem ab ipso requiri ad omne opus bonum, ad omnemque bonam voluntatem, quam præcipi dicit per omnem sacram Scripturam (cum omnis bonæ voluntatis, operisque rectè facti regula haud dubiè contineatur in Scriptura sacra.) At hæc, secundum Augustinum, est veri nominis charitas, seu amor Dei propter se. Cum enim lib. 3. de doct. christ. c. 10. dixisset, quod non præcipi Scriptura nisi charitatem, nec culpatur nisi cupiditatem, charitatem illam mox definit: Charitatem voco, motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se ac proximo propter Deum.

403 9°. Denique glossa illa Recentiorum eo ipso rejicienda est, quo distorta, sine manifestoque ad id Augustini textu, distorquens innumera Augustini, imò & Scripturarum (ab Augustino productarum) de charitate testimonia, à sensu proprio ad figuratum, & improprium: cum sola boni in communi cupiditas non sit propriè dicta charitas, sed impropriè & figuratè duntaxat. Id autem est contra legitimam S. Scripturæ & SS. Patrum interpretandorum regulam Prolegom. 3. c. 14. stabilitam: si enim sic interpretari liceret, nihil fixum esset in Scripturis, nihil in Patribus, dum eorum testimonia, nullam figuram sonantia, à sensu proprio ad improprium, pro cerebro suo facile quisque distorqueret. Quod quidem Augustinus l. 3. de doct. christ. c. 15. maxime prohibet, ubi de charitate agitur. Ibi namque vel ipsas figuratas locutiones tamdiu considerari jubet, donec ad significandam veri nominis charitatem interpretatio deducatur, prohibetque figuratam haberi locutionem, dum propriè sonat charitatem: *Servabitur in locutionibus figuratis hæc regula, ut tamdiu versetur diligenti consideratione quod legitur, donec ad regnum charitatis interpretatio perducatur. Si autem hoc jam propriè sonat, nulla putetur figurata locutio.* Et l. 1. c. 35. & 36. *Omnium... summa est ut intelligatur legis, & omnium divinaram Scripturarum plenitudo & finis esse dilectio rei, quæ fruendum est, & rei qua nobiscum eâ frui potest, quia, ut se quisque diligit, præcepto opus non est...* Quisquis

igitur divinas Scripturas, vel quamlibet earum partem, intellexisse sibi videtur, ita ut eo intellectu non edificet genuinam istam charitatem Dei & proximi, nondum intellexit. Quisquis verò talem inde sententiam duxerit, ut hæc edificanda charitati sit utilis, nec tamen hoc dixerit, quod ille quem legit eo loco scripsisse probabitur, non perniciosè fallitur... ita fallitur, ac si quisquam errore deserens viam, eo tamen per agrum pergit, quò etiam via illa perducit.

CAPUT XXXVI.

Solvuntur objectiones Recentiorum, illaque imprimis objectio valide revocatur, quæ præcedunt, omne virtutis officium seipso referri in Deum.

Obiicitur 1°. Augustinus non alia de causa in omni virtute numeris omnibus absoluta requirit charitatem, nisi ut per ipsam virtus referatur in Deum, tamquam finem ultimum. Sed ad hoc necessaria non est charitas veri nominis: cum ad hoc sufficiat amor cuiuscunque virtutis. Omnis quippe virtus, seu potius officium virtutis, ex se, sive ex natura sua referatur in Deum: cum sit secundum Dei voluntatem.

Respondeo negando minorem: quia, licet cuiuscunque virtutis officium ex se, sive ex natura sua, referibile sit in Deum tamquam finem ultimum, de facto tamen ad Deum tamquam finem ultimum, ex se, sive ex natura sua non referitur.

1°. Quia non est cur omne moraliter ex officio bonum, licet sit secundum Dei voluntatem, ex se magis referatur in Deum, quam omne physicè bonum, v. g. cibi necessarii sumptio, quæ licet sit secundum Dei voluntatem, ex se tamen in Deum non referatur, sed necesse est ut ab operante referatur: non eo ipso proinde quo sit bonum à Deo volitum, bonum istud de facto referatur in Deum, ut finem ultimum. Cum Deus non velit fieri bonum quomodocunque, sed velit illud bene fieri, utique propter Deum ipsum, tamquam finem; quod pertinet ad charitatem: nec omnis qui materialiter facit bonum à Deo volitum, faciat illud modo à Deo volito, nec quatenus est à Deo volitum, sive propter Dei voluntatem; quod etiam pertinet ad charitatem.

2°. Quia referre opus virtutis in Deum, tamquam finem ultimum, est facere illud propter Deum, tamquam finem ultimum. Sed facere aliquid propter Deum, est officium charitatis veri nominis, non cuiuscunque virtutis. Ergo. Major est certa: cum opus virtutis referre in Deum, tamquam finem ultimum, sit illud sic facere, ut Deus sit finis ultimus illius: finis verò alicujus, est, cuius gratiâ, sive propter quod sit aliquid. Et reverà opus quodcumque virtutis sic referri debet in Deum, secundum Augustinum, ut fiat propter Deum,